

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2005

Vyhlásené: 26. 10. 2005

Časová verzia predpisu účinná od: 1. 01. 2022

Obsah dokumentu je právne záväzný.

475

ZÁKON

z 22. septembra 2005

**o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých
zákonov**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

PRVÁ ČASŤ

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

PRVÁ HLAVA

ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1

Predmet zákona

Tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“), práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

§ 1a

Účel výkonu trestu

Účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život.

§ 2

Vymedzenie základných pojmov

Na účely tohto zákona sa rozumie

- a) základnými potrebami osobnej hygieny mydlo, toaletný papier a uterák; u odsúdených žien aj hygienické vložky,
- b) ďalšími potrebami osobnej hygieny hrebeň na vlasy, zubná kefka, zubná pasta, šampón na vlasy a holiace potreby,
- c) základnými potrebami na korešpondenciu papier, obálka, tlačivá poštového podniku, písacie potreby a odoslanie obvyčajnej listovej zásielky; tlačivá poštového podniku sa odsúdenému poskytujú bezplatne a písacie potreby sa odsúdenému iba vypožičajú,
- d) blízkou osobou manžel, manželka a ich rodičia, druh, družka, rodič, vlastné a osvojené dieťa a jeho manžel alebo manželka, osvojiteľ, starý rodič, vnuk alebo vnučka, súrodenec a jeho

manžel alebo manželka a osoba, ktorej bolo dieťa odsúdeného zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov z dôvodu výkonu trestu.

§ 3

Základné zásady výkonu trestu

(1) Vo výkone trestu sa rešpektuje ľudská dôstojnosť odsúdeného a nesmú byť použité kruté, neľudské alebo ponižujúce spôsoby zaobchádzania alebo trestania.

(2) Všetky práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú všetkým odsúdeným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania.¹⁾

(3) Vo výkone trestu sa podporujú také postoje a schopnosti, ktoré odsúdenému pomôžu pri opätovnom zaradení do spoločnosti a rešpektovaní právneho poriadku.

(4) Zmiernenie obmedzenia vo výkone trestu sa nesmie vykonať spôsobom, ktorý by ohrozil ochranu spoločnosti pred páchatelmi trestnej činnosti alebo znížil účinok preventívneho pôsobenia výkonu trestu na ostatných členov spoločnosti.

(5) Trest sa vykonáva diferencovane. Pohyb, kontakt, spôsob zabezpečenia a uplatňovania práv odsúdeného je rozdielny podľa stupňa stráženia.

(6) Na zvýšenie účinnosti výkonu trestu sa vykonáva vnútorná diferenciácia a vytvárajú sa špecializované oddiely.

§ 4

Obmedzenie základných práv a slobôd

(1) Počas výkonu trestu je odsúdený povinný podrobiť sa obmedzeniam tých základných práv a slobôd, ktorých výkon by bol v rozpore s účelom výkonu trestu alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť. Odsúdený je obmedzený najmä v práve na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobode pohybu a pobytu, zachovaní listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností, v práve slobodnej voľby povolania a v práve na nakladanie s vecami osobnej potreby.

(2) Počas výkonu trestu odsúdený nemá právo na štrajk, slobodne sa zhromažďovať a združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach, zakladať odborové organizácie a združovať sa v nich, slobodne si vybrať lekára a zdravotnícke zariadenie. Odsúdený nemôže vo výkone trestu zakladať politické strany, politické hnutia a združovať sa v nich a nemôže vykonávať volené a iné verejné funkcie.

(3) Výkon práva odosielať a prijímať korešpondenciu, balíky a poukazy poštového platobného styku počas výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného zabezpečuje v jeho mene ústav.

§ 5

Miesto výkonu trestu

(1) Trest odňatia slobody (ďalej len „trest“) sa vykonáva v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia, stredným stupňom stráženia a maximálnym stupňom stráženia,²⁾ v ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých³⁾ a v oddelení na výkon trestu zriadenom v ústave na výkon väzby (ďalej len „ústav“), ako aj v nemocnici pre obvinených a odsúdených (ďalej len „nemocnica“).

(2) Pri ústave a pri ústave na výkon väzby môže generálny riaditeľ Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „generálny riaditeľ“) zriadiť otvorené oddelenie. Otvorené oddelenie je organizačnou

súčasťou príslušného ústavu alebo ústavu na výkon väzby.

(3) Ak zdravotný stav odsúdeného vyžaduje zdravotnú starostlivosť, ktorú nemožno poskytnúť v ústave, poskytne sa v potrebnom rozsahu v nemocnici. Ak nemožno poskytnúť zdravotnú starostlivosť ani v nemocnici, poskytne sa na nevyhnutne potrebný čas v inom zdravotníckom zariadení; stráženie odsúdeného zabezpečuje Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) okrem odsúdeného umiestneného v otvorenom oddelení.

§ 6

Orgán zabezpečujúci výkon trestu

(1) Stráženie, dozor, dohľad a zaobchádzanie s odsúdenými a podmienky výkonu trestu zabezpečuje zbor, ak osobitný predpis⁴⁾ neustanovuje inak.

(2) Príslušník zboru je oprávnený odsúdenému vydávať príkazy a pokyny, uplatňovať obmedzenia podľa tohto zákona a používať donucovacie prostriedky v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitným predpisom.⁴⁾

(3) Zamestnanec podieľajúci sa na plnení úloh zboru⁵⁾ (ďalej len „zamestnanec zboru“) je oprávnený vydávať odsúdenému pokyny a príkazy a vykonávať zaobchádzanie v rozsahu, v akom sa podieľa na plnení úloh zboru.

DRUHÁ HLAVA

PRIJÍMANIE, UMIESTŇOVANIE, PREMIESTŇOVANIE A ZMENA SPÔSOBU VÝKONU TRESTU

§ 7

Prijímanie

(1) Odsúdeného možno prijať na výkon trestu len na základe právoplatného rozsudku súdu, ak sa preukáže jeho totožnosť a príslušný súd vydal nariadenie výkonu trestu. Ak k nariadeniu výkonu trestu nie je pripojené písomné vyhotovenie právoplatného rozsudku, súd rozsudok zašle ústavu dodatočne. Na výkon trestu sa nastupuje v ústave na výkon väzby. Ak odsúdený dodaný do výkonu trestu príslušníkmi Policajného zboru, Vojenskej polície alebo ozbrojenými príslušníkmi finančnej správy nemá žiadny doklad, ktorým môže preukázať svoju totožnosť, možno ho prijať, len ak jeho totožnosť písomne potvrdí orgán, ktorý ho do výkonu trestu dodal. Ak totožnosť odsúdeného nemožno overiť, ústav odsúdeného do výkonu trestu neprevezme.

(2) Na overenie podoby tváre a správnosti údajov zapísaných v doklade totožnosti predloženom odsúdeným, ktorý nastúpil do výkonu trestu sám na základe nariadenia výkonu trestu súdom, poskytne na písomné požiadanie ústavu príslušný útvar Policajného zboru, ktorý doklad vydal, informáciu z informačného systému Policajného zboru;^{5a)} obdobne sa postupuje, ak vznikne podozrenie zo zámienky osoby vo výkone trestu.

(3) Odsúdený je povinný po prijatí na výkon trestu podrobiť sa osobnej prehliadke, zdravotnej prehliadke, hygienickým, protiepidemickým opatreniam a iným výkonom v rozsahu a za podmienok podľa osobitných predpisov.⁶⁾

(4) Odsúdenému sa odnímu veci, ktorými by mohol byť ohrozený život, zdravie, majetok alebo bezpečnosť odsúdených alebo iných osôb, marený účel výkonu trestu alebo narušovaný ústavný poriadok, ako aj veci, ktoré by mohli byť zneužívané na útek, prostriedky audiovizuálnej techniky, návykové látky⁷⁾ a veci uvedené v § 40 písm. i).

(5) Odsúdený musí byť pri prijímaní do výkonu trestu poučený o právach a povinnostiach podľa tohto zákona, o dĺžke trvania jeho výkonu trestu a o možnostiach prepustenia z výkonu trestu. Ak tomu bráni zdravotný stav odsúdeného alebo iné závažné dôvody, odsúdený sa poučí ihneď po

odpadnutí takýchto dôvodov.

§ 8

Umiestňovanie

(1) Ústav, do ktorého sa odsúdený umiestni na výkon trestu, určuje generálny riaditeľ alebo ním určený príslušník zboru podľa stupňa strázenia, dĺžky trestu, závažnosti trestnej činnosti, veku, zdravotného stavu, vzdelania a kvalifikácie odsúdeného.

(2) Pred umiestnením odsúdeného do príslušného ústavu sa bez zbytočného odkladu vykoná psychologické vyšetrenie osobnosti. Psychologické vyšetrenie osobnosti odsúdeného je zamerané na zistenie jeho potrieb na určenie programu zaobchádzania.

(3) Do cely alebo izby sa umiestňujú oddelene

- a) ženy od mužov,
- b) mladiství od dospelých odsúdených,
- c) odsúdení podľa stupňa strázenia, ktorý určil súd,⁸⁾
- d) odsúdení podľa vnútornej diferenciacie.

(4) Riaditeľ ústavu alebo ním určený príslušník zboru môže v odôvodnených prípadoch pri umiestňovaní odsúdených postupovať odlišne od zásad uvedených v odseku 3 písm. b) až d). Mladistvého možno umiestniť s dospelým odsúdeným len výnimočne a len, ak takéto umiestnenie bude v záujme mladistvého, dospelý odsúdený nebude na mladistvého nepriaznivo vplývať, ohrozovať jeho zdravie alebo zneužívať jeho prítomnosť v cele alebo v izbe a mladistvý a dospelý odsúdený s tým súhlasia. O takomto umiestnení informuje ústav prokurátora vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave. Opodstatnenosť takéhoto umiestnenia preskúmava riaditeľ ústavu a prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave najmenej raz za tri mesiace.

(5) Odsúdeného možno umiestniť do cely alebo izby samostatne, ak

- a) o to odsúdený požiada a v ústave sú na to vytvorené podmienky,
- b) tak rozhodne riaditeľ ústavu alebo ním určený príslušník zboru z dôvodu ochrany bezpečnosti odsúdeného alebo iných osôb alebo z iného závažného dôvodu,
- c) mu bol uložený disciplinárny trest umiestnenia do uzavretého oddielu alebo bol umiestnený do oddielu s bezpečnostným režimom.

§ 9

Zmena spôsobu výkonu trestu

(1) O zmene spôsobu výkonu trestu rozhoduje súd podľa osobitného predpisu.⁹⁾

(2) Ak odsúdený zaradený do ústavu s vyšším stupňom strázenia plní program zaobchádzania, môže mu súd zmeniť spôsob výkonu trestu preradením do ústavu s nižším stupňom strázenia; to neplatí pre odsúdeného na doživotný trest.

(3) Ak odsúdený porušuje opakovane alebo závažným spôsobom ústavný poriadok, je podozrivý zo spáchania trestného činu počas výkonu trestu, z jeho prípravy alebo pokusu, môže mu súd zmeniť spôsob výkonu trestu preradením do ústavu s vyšším stupňom strázenia.

(4) O zmene spôsobu výkonu trestu preradením do iného stupňa strázenia rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu alebo odsúdeného alebo aj bez takéhoto návrhu. Odsúdený môže podať návrh o zmenu spôsobu výkonu trestu preradením len do ústavu s nižším stupňom

stráženia po vykonaní

- a) tretiny trestu, ak bol zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia,
- b) tretiny zo zvyšku trestu zostávajúceho po jeho preradení z ústavu s maximálnym stupňom stráženia do ústavu so stredným stupňom stráženia,
- c) polovice trestu, ak bol zaradený do ústavu s maximálnym stupňom stráženia.

(5) Odsúdený môže podať návrh podľa odseku 4 najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od začiatku výkonu trestu; ak bol odsúdenému uložený trest kratší ako šesť mesiacov, po uplynutí troch mesiacov.

(6) Ďalší návrh o zmenu spôsobu výkonu trestu preradením do nižšieho stupňa stráženia môže odsúdený podať až po uplynutí šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým jeho predchádzajúcu žiadosť zamietol.

(7) Riaditeľ ústavu navrhne súdu zaradenie mladistvého do ústavu s príslušným stupňom stráženia po dovŕšení 18 rokov jeho veku.

§ 10

Premiestňovanie

(1) Odsúdený sa prechodne premiestni na výkon trestu do ústavu na výkon väzby na

- a) písomnú žiadosť orgánu činného v trestnom konaní¹⁰⁾ alebo súdu,
- b) návrh riaditeľa ústavu, ak nemožno v ústave, kde odsúdený vykonáva trest, zabezpečiť uplatnenie primeraných obmedzení vyplývajúcich z dôvodu výkonu väzby,
- c) návrh riaditeľa ústavu s cieľom zúčastniť sa športovej alebo kultúrnej činnosti organizovanej zborom.

(2) Odsúdený sa prechodne premiestni na výkon trestu do iného ústavu s rovnakým stupňom stráženia

- a) na návrh riaditeľa ústavu s cieľom preškoliť odsúdeného v odbornom kurze, absolvovať inú formu vzdelávania alebo sa zúčastniť športovej alebo kultúrnej činnosti organizovanej zborom,
- b) na výkon súdom nariadenej ochrannej liečby,
- c) ak Generálne riaditeľstvo zboru (ďalej len „generálne riaditeľstvo“) tak rozhodlo z iných dôvodov.

(3) Odsúdený sa premiestni na výkon trestu do iného ústavu tiež vtedy, ak

- a) súd rozhodol, že odsúdený sa preradí do ústavu s iným stupňom stráženia,
- b) generálne riaditeľstvo kladne rozhodlo o návrhu riaditeľa ústavu na premiestnenie odsúdeného s cieľom prehĺbiť plnenie účelu výkonu trestu,
- c) generálne riaditeľstvo tak rozhodlo z iných dôvodov.

(4) Odsúdený môže podať písomnú žiadosť o premiestnenie podľa odseku 3 písm. b) riaditeľovi ústavu. Ustanovenie § 25 ods. 7 sa použije primerane.